

DWIRE

magazine

NUMMER 5 WINTER 2011

WINNARES DWIRE
AWARD 2011

CAROLINE KIEVIT COO CORIO NEDERLAND

**DUTCH
WOMEN**
IN REAL ESTATE

NUMMER 5 WINTER 2011

COLOFON

DWIRE is een netwerk voor vrouwen in de (commerciële) vastgoedsector. Het netwerk biedt de mogelijkheid om bij te praten, informatie uit te wisselen, naar een lezing te luisteren, te discussiëren of aan een excursie deel te nemen.

DWIRE - Vereniging Dutch Women in Real Estate

UITGAVE

Voor-en najaar

CONCEPT EN REALISATIE

Shirley Schelkers, Hoofdredacteur
SD Communicatie, Rotterdam

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE

Caroline Kievit COO Corio Nederland
Corinne Schrauwen Abken Schrauwen Architecten
Christof Schwencke ForeArchent
Marjolein van Eig Inbo
Shirley Schelkers SD Communicatie
Marcia Schless Multi Corporation,
Pink Line Communication
Diederik Dam Dam en Partners
Ariane Struyvenberg Match & Mentor
Renske Miedema Miedema makelaardij
Anita Oerlemans Vesteda
Anita Verwoest Gemeente Den Haag
Michelle Corbeau Ontwikkelingsmanager AM

WIL JIJ OOK LID WORDEN VAN DWIRE?

Het doel van DWIRE is een platform te bieden om kennis over te dragen, ervaringen te delen en natuurlijk ook om te netwerken. DWIRE lidmaatschap is mogelijk voor de vrouwelijke vastgoed professional vanuit alle mogelijke vastgoed gerelateerde vak disciplines.

Het lidmaatschap bedraagt 100,- euro per jaar. Bij aanmelding na 1 juli is dat 50,- euro per jaar.

Ben jij toe aan een netwerk waarmee professionele vastgoed vrouwen samen invloed uitoefenen op de top van de vastgoedsector? Schrijf je dan als lid in via onze website:

WWW.DWIRE.NL

Reeds meer dan 475 professionals gingen je voor.

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	3
Interview Caroline Kievit	4
Round table: 4 op een rij	7
Reisverslag Newcastle	12
Column Ariane Struyvenberg	14
'Even voorstellen' Renske Miedema	15
Lifestyle	16
Jaaroverzicht 2011	18

AGENDA

SEPTEMBER

15 september 2011

Bezoek Olympisch Stadion Amsterdam aangeboden door Bouwinvest

3 september 2011

Polo aan de Vecht aangeboden door PROVADA

OKTOBER

4, 5 en 6 oktober 2011

Expo Real München

4 oktober 2011

Holland Fest

20 oktober 2011

Speeddaten

NOVEMBER

7 november 2011

DWIRE ontmoet ladies table IGC

12 november 2011

PROVADA Captain's of Industry Dinner

22 november 2011

DWIRE ontmoet vastgoedtafel IGC

24 november 2011

Najaarsevenement + vastgoedvrouw verkiezing

JANUARI 2012

19 januari 2012

Nieuwjaarsborrel te Overveen

* Nadere info agenda 2012: www.dwire.nl

V.l.n.r.: Edith van der Wal, Anita Verwoest, Marcia Schless en Anita Oerlemans

GEFELICITEERD DWIRE!

2012 wordt een bijzonder jaar voor DWIRE. Dat jaar vieren wij ons eerste lustrum. DWIRE bestaat dan vijf jaar! En wat is er veel gebeurd in al die jaren. Vijf jaar geleden kwamen vier dames bij elkaar tijdens de Provada met het idee om een vrouwennetwerk in het vastgoed op te richten om kennis uit te wisselen, ervaringen te delen en te netwerken. Wie had kunnen vermoeden dat er vijf jaar na dato een vereniging zou bestaan met circa 475 leden. Een vereniging die steeds meer voet aan de grond krijgt in vastgoedland en wordt gevraagd om mee te denken over belangrijke issues in de vastgoedwereld. Nu wij ons vijfjarig lustrum gaan vieren, is het ook belangrijk om na te denken over de komende vijf jaar. Wat was succesvol de afgelopen jaren, waar hebben we van geleerd en wat kunnen we anders doen? Natuurlijk kan het bestuur dat niet alleen. Daarvoor zijn wij afhankelijk van de inbreng van onze leden. Dat heeft ons ertoe gebracht om een beleidscommissie in het leven te roepen van deskundige vrouwen die ons kunnen adviseren over de nieuwe koers

voor de komende jaren. Eén van de middelen om die koers te bepalen en de wensen van onze leden in kaart te brengen is een enquête die begin 2012 onder de leden wordt gehouden. Ook zijn wij van plan het komende jaar een mentortraject te starten om zo bij te dragen aan de persoonlijke ontwikkeling van DWIRE leden door het uitwisselen van ervaringen en door het faciliteren van een mentoromgeving. Om hier alvast een voorproefje van te geven, komt in dit magazine Ariane Struyvenberg aan het woord van Match & Mentor. In aansluiting hierop laten wij twee leden aan het woord over wat netwerken binnen DWIRE hen heeft opgeleverd. Daarnaast in dit magazine een half-jaaroverzicht van activiteiten in 2011, een interview met Caroline Kievit, winnares van de DWIRE Vastgoedaward 2011 en een vraaggesprek met vier talentvolle architecten. En natuurlijk mogen de lifestylepagina en het reisverslag ook niet ontbreken.

Het bestuur wenst iedereen veel leesplezier met dit winter magazine!

A close-up portrait of a woman with dark, wavy hair, smiling warmly. She is wearing a dark blue top and a necklace. The background is blurred, showing what appears to be an office or cityscape.

INTERVIEW

CAROLINE KIEVIT

COO CORIO NEDERLAND

Op een regenachtige saaie herfstmiddag, precies op 1 december, ontmoeten wij de winnares van de DWIRE Vastgoedvrouw Award 2011 in het lichte, moderne en kleurrijke kantoor van Corio in Hoog Catharijne in Utrecht. AUTEUR

“Caroline, het staat vol met bloemen beneden bij de receptie. Voor wie zijn al die bloemen?”

Al stralend en breed glimlachend krijgen wij het antwoord: die zijn voor mij!

“Heb je veel reacties gehad na de bekendmaking?”

Ik ben echt verrast door de enorme hoeveelheid leuke reacties, niet alleen van collega's uit binnen- en buitenland. Daarnaast heb ik ook veel inhoudelijke berichtjes gekregen van mensen die ik in de loop der jaren tijdens mijn werkzame leven ben tegengekomen, mensen die ik al 15 of 20 jaar ken. Dat die mensen ook zelfs de moeite nemen je een berichtje met leuke anekdotes en complimentjes te sturen. Echt heel bijzonder.

“Dat had je niet gedacht dus.”

Nee, niet dat er zoveel reacties zouden komen. Er werd ook meteen getwitterd diezelfde avond van 24 november en natuurlijk kreeg ik ook veel smsjes. Daarnaast ben ik benaderd voor een aantal media acties zoals een interview met Vastgoedmarkt en een column in het Algemeen Dagblad.

“Zie je de award als een persoonlijke award?”

Zeker, in de zin dat ik het zie als een award voor wat ik doe of gedaan heb. Dat bleek ook uit het juryrapport. Ik zit ongeveer 25 jaar in het vastgoed waarvan een 20 jaar in het retail vastgoed. Mijn voorgangster noemde haar eigen prijs een “oeuvreprijs”, dat vind ik ook bij mij wel van toepassing.

“Hoe kwam je in het vastgoed terecht?”

Ik ben afgestudeerd aan de Letteren Faculteit en ik spreek vloeiend Frans. Daardoor ben ik gestart als uitzendkracht bij Center Parcs op de afdeling bouwzaken (2 weken zou dat slechts duren ha, ha). Dat was net het goede moment en de juiste plaats, omdat zij toen hun eerste vakantiepark in Frankrijk ontwikkelden. Daarna werd mij een vaste baan als project coördinator aangeboden en dat heb ik 4 jaar gedaan.

“Vanuit die job de sprong gemaakt naar retail vastgoed dan?”

Nee, eerst ben ik voor een kleine projectontwikkelaar gaan werken. Dat duurde maar een half jaar. Toen wist ik het al: dit is niet mijn ding. Toen ben ik over gestapt naar een grote belegger, PGGM. Eerst ten behoeve van de Franse portefeuille en na 2 jaar de switch gemaakt naar de Nederlandse portefeuille. In al deze jaren was ik overigens eigenlijk de enige vrouw in het bedrijf op dit vakgebied en ook nog eens een jonge vrouw versus laten we zeggen wat oudere mannen. Ik voelde me best

wel een tijdje “het meisje”. Ik bedoel daarmee dat ik zeker wel serieus werd genomen, maar ze hadden de neiging om ook voor me te zorgen, dingen uit te leggen, me dingen te leren. Maar het was echt geen onprettige werkomgeving. Bij de Nederlandse portefeuille moest ik op een gegeven moment de keuze maken tussen exploitatie of ontwikkeling en sedert dat moment is het de exploitatie van vastgoed waar mijn passie ligt. Woningen, kantoren en winkels daar hield ik me allemaal mee bezig, maar al snel werd me duidelijk dat winkels het leukste is. In 1998 heb ik de overstap gemaakt naar WBN (Winkel Beleggingen Nederland), de rechtsvoorganger van Corio. Die voorkeur is bij mij ontstaan omdat winkels dichtbij het gewone leven staan. Iedereen winkelt, iedereen heeft er een mening over en je hebt in ons vak te maken met heel veel diverse aspecten; juridische, fiscale en financiële zaken, maar ook heel direct met ondernemers. Dat is het verschil met woningen, waar je huurders hebt, maar die ken je niet. Bij winkels bouw je een relatie op met je huurders en misschien het allerbelangrijkste aspect: retail vastgoed is altijd in beweging. De focus is in de loop der tijd verschoven van stenen en gebouwen naar huurcontracten en huurwaarden. Als Corio richtten wij ons nu sinds enige tijd heel sterk op de consument. Wat zijn de consumenten trends, wat wil de consument. Niet alleen qua winkel formule, maar ook echt het raken van de achterliggende behoeftes. Een voorbeeld: men besteedt veel tijd aan social media en internet. Maar de eenzaamheid van die consument is groter dan ooit. Door “Favourite Meeting Places” te creëren kunnen we in een behoefte voorzien. Van winkelcentra plekken maken waar mensen graag komen, inspiratie opdoen, verrast worden en waar menselijk interactief contact gekoesterd wordt. Van een winkelcentrum meer maken dan alleen plek waar je spullen kan kopen. Er moeten ook leuke horeca faciliteiten zitten, entertainment moet er zijn, een verbinding met andere sectoren zoals hoge scholen (denk hierbij aan stage plaatsen in het winkelcentrum organiseren, exposities van een mode academie of lokale kunstenaars faciliteren in het centrum e.d.).

“Heb jij iets met man/vrouw diversiteit in ondernemingen, heb jij zelf ooit last gehad van het zogenaamde glazen plafond en hoe ga je met deze aspecten nu om in jouw huidige functie?”

Voor mijn werk is het verschil tussen mannen en vrouwen niet zo'n issue. Ik ben ook begonnen destijds in een mannenwereld. Ik moet zeggen dat ik het wel leuk vond dat er wel vrouwen in het vastgoed bij kwamen. Als ik mensen aanneem, kijk ik niet ook niet of het een man of vrouw is. Ik geloof ook absoluut niet

in positieve discriminatie. Stel je komt te werken bij een bedrijf omdat je dus een vrouw bent. Ik zou dat gewoonweg genant vinden. Van een glazen plafond heb ik nooit last gehad. Ik werkte ook altijd in bedrijven waar dat gewoon naar mijn idee niet speelde, misschien heb ik daarmee geluk gehad, wie zal het zeggen. Ik denk persoonlijk dat veel vrouwen ook niet zo nodig "hoeven". Zij hechten kennelijk een groter belang aan de balans werk-privé dan mannen misschien doen. Ik realiseer me wel dat ik misschien gemakkelijk praten heb, want mijn man is beeldend kunstenaar en daardoor is hij niet gebonden aan een "nine to five" dag indeling. Daardoor heb ik mijn handen meer vrij voor mijn carrière dan anderen wellicht.

"Hoe zie je jouw loopbaan de komende jaren, waar liggen voor jou de uitdagingen?"

Voor mij ligt de uitdaging in het goed inspelen op die veranderingen die je nu ziet op de retail vastgoedmarkt. De komende jaren zullen wij onze handen vol hebben aan de ontwikkelingen op het gebied van internet, social media, de vergrijzing. Alleen maar ontwikkelingen die invloed hebben op retail in Nederland. We moeten een slag maken om die consumenten voor onze winkelcentra te behouden en de winkelcentra succesvol te houden. Gewoon goed beheer volstaat allang niet meer. Vastgoed management voor winkels schuift op richting het gebied van marketing en dat betekent voor onze organisatie ook dat de collega's anders gaan denken en werken. Met marketing bedoel ik dat het product (het winkelcentrum) heel erg goed afgestemd moet worden op het verzorgingsgebied en de consument om blijvend succesvol te kunnen zijn. Daarvoor is het van belang om ten eerste heel goed te weten wat de consument wil; Corio doet dan ook veel onderzoek, bijvoorbeeld door middel van digitale consumenten panels. Maar ook door een werkelijke verbinding aan te gaan met de gemeenschap rondom het winkelcentrum. Daarbij denken we aan verbindingen met sociaal maatschappelijke organisaties, met gemeentelijke instellingen en met de zorgsector om te kijken wat we kunnen betekenen voor elkaar.

"Hoe bedoel je de zorgsector?"

Denk aan multi functioneel gebruik van de openbare ruimte, denk aan een shuttle service tussen het bejaardencentrum en het winkelcentrum, en aan educatieve activiteiten voor kinderen of culturele tentoonstellingen. Op die manier geef je meerdere betekenissen aan het winkelcentrum voor de gehele wijk.

"Trouwens, over openbare ruimte gesproken en sociale verantwoordelijkheid richting jullie doelgroepen, kunnen we meteen de link leggen naar duurzaamheid, duurzaam ondernemen en duurzaam ontwikkelen. Vertel eens hoe jij en Corio hiermee omgaan."

Duurzaamheid vanuit authentieke zorg om de wereld, maar ook omdat we erin geloven dat uiteindelijk alleen duurzame bedrijven zullen overleven in de maatschappij waarin we nu leven. Ook investeerders denken er zo over en eisen van ons een hoge mate van duurzaam ondernemen. Duurzame gebouwen zowel in ontwikkeling als in de exploitatie zijn wel een eerste voorwaarde. Hiermee bedoel ik in eerste instantie de milieu-gerelateerde en technische aspecten (bijvoorbeeld energie zuinig opereren, beperkte CO₂ uitstoot enz.) Hoewel we er nu nog niet helemaal zijn, geloven wij als Corio dat dit uiteindelijk "business as usual" zal zijn. Zoals je nu geen huis bouwt met enkel glas, worden er vanaf nu alleen duurzame gebouwen neergezet.

"Maar hoe ga je dan om met bestaande bouw?"

Wel, in de exploitatie van bestaande gebouwen lopen we er tegen aan dat we als eigenaar van winkelcentra maar heel beperkt grip hebben op het gebruik van het gebouw omdat units casco verhuurd worden en de huurders er zelf hun installatie in zetten. Het is een enorme uitdaging om dit samen met de huurders om te buigen. Deze aspecten van duurzaamheid zijn inmiddels redelijk goed meetbaar, denk aan BREAM, GPR e.d. Waar Corio zich echt mee zal kunnen onderscheiden is de sociale kant van duurzaamheid, die ik net al noemde. De meetbaarheid van de sociale aspecten is nog redelijk ontgonnen terrein; we beperken ons nu nog tot het meten op bezoekersaantallen en consumenten waardering. Maar we zijn er inmiddels al wel van overtuigd dat de focus op de mens in en om ons winkelcentrum van belang is voor het commercieel succes van dat centrum. Daar ligt ook de link met ons motto "favorite meeting places". Wij geloven dat alleen succesvolle winkelcentra duurzame centra kunnen zijn in de bijna letterlijke zin des woords.

'Hoe ga je deze award gebruiken het komende jaar?'

Het is natuurlijk leuk voor mezelf, ik voel me trots. Ik denk dat ik hem ga gebruiken om mijn visie op winkelcentra nog verder uit te dragen, omdat ik denk, dat er nog veel te doen is en het goed zou zijn als de sector nog actiever op de veranderingen gaat inspelen. Ik denk persoonlijk dat Corio hierin al echt grote slagen heeft gemaakt en ik zie mijzelf dan ook als ambassadeur van Corio. oeHeH

4 OPEEN RIJ

met
Corinne Schrauwen
Christof Schwencke
Marjolein van Eig
Diederik Dam

DWIRE HEEFT VIER ARCHITECTEN VIJF VRAGEN GESTELD

CORINNE SCHRAUWEN
ABKEN SCHRAUWEN ARCHITECTEN

1. Wat is in uw ogen het meest bijzondere project waaraan u uw medewerking heeft verleend?

Misschien een beetje sentimenteel, maar het huis dat ik voor mijn ouders heb ontworpen in de Scheepstimmermanstraat in Amsterdam. Het was het eerste project in Nederland waarbij particuliere opdrachtgevers min of meer vrij waren om te laten bouwen wat ze wilden, onder een strenge doch rechtvaardige supervisie van Adriaan Geuze. Voor mij persoonlijk was het tevens mijn eerste eigen project als zelfstandig architect. En bouwen met en voor je ouders is natuurlijk speciaal. Het is een

opstap geweest naar meerdere projecten voor particuliere opdrachtgevers waarbij hun dromen en ideeën de inspiratie zijn voor bijzondere architectonische oplossingen.

2. Wat is uw droomproject waartoe u graag zou willen worden uitgenodigd om als architect een bijzondere visie en ontwerp te willen neerleggen en waarom?

Ik ben opgeleid onder de invloed van Aldo van Eyck en Herman Herzberger aan de Technische Universiteit van Delft; hun ideeën over de menselijke maat en het belang van plekken om elkaar te ontmoeten, hebben veel invloed op mij gehad. Daarna kwam Rem Koolhaas en raakte het idee in zwang dat het leven in de 21e eeuw zo anders is dat ook de gebouwen en steden er anders uit zouden moeten zien. Waar ik graag aan wil werken zijn gebouwen en steden die ruimte geven om op verschillende manieren te worden gebruikt. Gebouwen waar mensen zich thuis voelen en die ze naar hun hand kunnen zetten. Een bibliotheek lijkt mij een droomopgave; daar komt van alles samen. De oude sfeer van een rustige leeszaal, nieuwe technologieën en communicatiemiddelen, alle generaties door elkaar heen om te leren, te ontdekken, elkaar te ontmoeten.

3. Op welk type klant richt u zich binnen de vastgoed markt? Waar liggen nog nieuwe kansen in het algemeen voor architecten?

Mijn belangrijkste klanten zijn onder te verdelen in drie verschillende groepen. De ontwikkelaars die zoeken naar een stedenbouwkundige combinatie van kwaliteit en kwantiteit, de zorgsector die in wil spelen op de wensen van onze tijd en de particuliere opdrachtgevers. De belangrijkste opgave voor de architect ligt in het zoeken naar oplossingen voor de vraagstukken van de verschillende partijen en deze te plaatsen in een bredere context. De bouwprojecten zijn geen op zichzelf staande opgaven maar maken deel uit van de sociale en economische ontwikkelingen. Nieuwe kansen bieden zich aan door gebruik te maken van de potentie van bestaande gebouwen en steden.

4. Hoe zou in het kader van de huidige economische crisis naar uw mening de optimale samenwerking eruit kunnen zien tussen publieke en private partijen en de architect?

De crisis waarin wij nu zitten is voornamelijk een kredietcrisis. Ik probeer daarop te reageren door mijn projecten niet alleen in de techniek maar ook in de vormgeving een duurzaam karakter te geven, zodat de gebouwen niet al naar tien jaar afgeschreven zijn en opnieuw moeten worden ontwikkeld. Voor de private partijen was dit al veel langer een vanzelfsprekendheid, maar de publieke partijen komen ook steeds vaker terug van het laten ontwerpen van modieuze architectuur. Als opdrachtgever en architect denken in dezelfde vormen van duurzaamheid scheelt dit op termijn enorme investeringen voor de professionele opdrachtgever.

5. Wat is de rol van een architect om te komen tot een duurzaam project? Zijn architectonische hoogstandjes te vertalen naar een betaalbaar duurzaam project?

De belangrijkste rol van een architect is zijn of haar expertise in de bouw zo eenvoudig mogelijk naar voren te brengen maar daar dan ook proberen zo goed mogelijk aan vast te houden. Hetzelfde mag worden verwacht van een opdrachtgever. Als beide partijen de waan van de dag laten voor wat die is, is elk project betaalbaar te krijgen, en dus duurzaam. Architectonische hoogstandjes zijn leuk, maar je moet je afvragen voor wie je dit eigenlijk doet. Vooruitgang in de bouw / architectuur is prima zolang het geen doel op zich wordt, maar een middel dat ingezet kan worden als het een meerwaarde geeft aan

de sociale of professionele activiteit die op de gewenste plek plaatsvindt. En niet andersom. Zoals goede kunstwerken het toppunt van duurzaamheid zijn omdat ze nooit weggegooid of vervangen worden, zo is goede architectuur ook per definitie duurzaam. En dat scheelt geld, veel geld.

CHRISTOF SCHWENCKE
FOREARCHENT AMSTERDAM

1. Wat is in uw ogen het meest bijzondere project waaraan u uw medewerking heeft verleend?

De opgehoogde zendmast aan de oostflank van de Zuidas. Als vormgever heb ik met voldoening gewerkt aan dit project. In een dergelijk kritisch ontwerp- en realisatietraject draag je als architect/co-maker een grote verantwoordelijkheid. Ik vind dat de ijzig lichtblauwe zendmast na de spectaculaire renovatie en optopping tot 146 meter in alle opzichten goed gelukt is. De oorspronkelijke straalverbindingstoren uit 1963 moest, om alle telecominfrastructuur te waarborgen, verhoogd worden en royaal boven andere Zuidas-torens uitsteken. De eisen kwalitatief, sober en doelmatig stonden hierbij centraal. Het is een sierlijk, aandachttrekkend en markant bakken dat met de asymmetrische, intrigerende ovale plateaus een dynamische aanblik geeft.

De toren aan de Zuidas is daarmee een nieuw welkom element in het silhouet van Amsterdam. Zowel vanaf de ring A10 als vanuit onverwachte hoeken in en rondom de stad.

2. Wat is uw droomproject waartoe u graag zou willen worden uitgenodigd om als architect een bijzondere visie en ontwerp te willen neerleggen en waarom?

Architecten zoals ik, die al langer meedraaien dromen niet meer zo en de huidige tijd is er zeker niet naar.

Als ik dan toch verleid word door een droom, om een bijzondere visie en ontwerp neer te leggen dan zou ik mij graag willen richten op concepten die samenhangen met programma's als gevolg van onze langere levensverwachting.

Deze actualiteit heeft op alle mogelijke fronten, ook fysiek, een

impact op onze omgeving. Het is een interessant en belangrijk, maar nog steeds onderbelicht gegeven op het gebied van wonen (inclusief care en cure), werken (nieuwe senioren) en recreëren (veel vrije tijd gedurende lange tijd).

3. Op welk type klant richt u zich binnen de vastgoedmarkt? Waar liggen nog nieuwe kansen in het algemeen voor architecten?

Naast het bekende rijtje eindgebruikers richt ForeArchent zich met name op 'distressed vastgoed' in een veelal ook achteropgeraakte omgeving. Dat doen wij met bouwers, lokale overheden en de feitelijke eigenaren van panden.

De noodzakelijke visies voor herontwikkeling/ herstructurering van 'puzzelstukken' in perifere omgevingen bieden legio kansen, onder het motto: eerst plannen, dan architectuur. De mogelijkheden voor architecten liggen voor het oprapen, maar moeten mijns inziens interdisciplinair aangepakt worden. Meer nog dan dit al gebeurt door er ook andere 'bloedgroepen' bij te betrekken.

4. Hoe zou in het kader van de huidige economische crisis naar uw mening de optimale samenwerking eruit kunnen zien tussen publieke en private partijen en de architect?

De huidige economische crisis gaat lang duren en is volgens deskundigen vergelijkbaar met de Japanse economie sinds de jaren 90. Zij verwachten dat wij in de vastgoedsector eveneens een tijd van relatief langdurige stilstand tegemoet gaan en -daar waar er nog gebouwd wordt- duurzame kwaliteit hoog in het vaandel zal staan. Het bouwen wordt meer en meer financieel gedreven vanuit belang van zowel eindgebruiker als eigenaar van de panden. Als gevolg hiervan veranderen de business cases voor transformatie- en nieuwbouwprojecten. Er zal gestuurd worden op Total Cost of Ownership. Dat geldt trouwens ook voor de openbare ruimte.

De bouwkosten bedragen traditioneel ruwweg de helft van de kosten van de lifetime. Door integraler en flexibeler te ontwerpen kunnen er flinke besparingen gerealiseerd worden in de realisatie- en beheersfase. De partijen die de kosten daarvan voor hun kiezen krijgen moeten daarom vanaf dag 1 met alle betrokkenen een professionele samenwerking aangaan, binnen een transparant proces, zonder tralala. Omdat er meer disciplines aan boord komen, krijgen architecten een relatief beperktere inbreng en moeten ze zich onderscheiden in waar ze echt goed in zijn... Hierdoor mag je van hen een kwalitatief hoogwaardiger inbreng verwachten: 'value for money'.

5. Wat is de rol van een architect om te komen tot een duurzaam project? Zijn architectonische hoogstandjes te vertalen naar een betaalbaar duurzaam project?

Duurzaamheid gaat niet alleen over energie en materialen (ecologische footprint) maar vooral of een project sociaal duurzaam is en economisch haalbaar (people, planet, profit) en dan nog wel op een creatieve en innovatieve wijze. We noemen dit veerkracht of robuustheid.

De architect moet in staat zijn een gebouw, gebied of een stad zodanig te (her)ontwerpen dat het zich telkens weer opnieuw uit kan vinden en aanpassen aan nieuwe omstandigheden. Daardoor kan er verantwoord geïnvesteerd worden in flexibiliteit, ten behoeve van gedifferentieerde programma's in de toekomst, van zowel (bestaande) gebouwen als openbare ruimte.

De rol van de architect is verder ondergeschikt. Hij moet zich vooral omringen met partijen die een goede kijk hebben, niet alleen op ecologie en economie, maar ook op trends. Ook wordt hier weer het belang van integraal werken en het goed luisteren naar andere disciplines bevestigd.

Architectonische gymnastiek oefeningen met het predicaat duurzaamheid, leiden over het algemeen niet tot betaalbaarheid.

MARJOLEIN VAN EIG

INBO

3

1. Wat is in uw ogen het meest bijzondere project waaraan u uw medewerking heeft verleend?

Het is een open deur maar ik vind elk project bijzonder. De combinatie van gebruiker, programma, schaal, ontwerpteam en locatie is elke keer anders en interessant. Met zijn allen iets bouwen is het leukste dat er is.

Momenteel werk ik aan twee bijzondere projecten. Het eerste is de renovatie en nieuwbouw van het nationaal lucht en ruimtevaart laboratorium in Amsterdam. Hier worden, in samenwerking met Wessel de Jonge architecten, bestaande gebouwen van architect Maaskant uit de vorige eeuw opgeknapt en we voegen er nieuwbouw aan toe. Midden op het terrein staat een voormalig windtunnelgebouw met fascinerende maar onmoge-

lijke vormen. Het krijgt een nieuw leven door er het bedrijfsrestaurant in te huisvesten. Daarmee wordt het gebouw, dat nogal in de weg stond en zijn bestaansrecht vooral ontleende aan zijn monumentenstatus, de spil van het complex. Het is dus ook een heel actueel project; oude gebouwen krijgen een nieuw leven en bewijzen daarmee hun (duurzame) kwaliteit.

Het andere project is een theekoepel voor een buitenplaats in Heemstede, een ieniemenie gebouwtje op een heuvel. Het komt in een bestaande landschappelijke tuin die gebaseerd is op de romantische principes uit de 19e eeuw. Er is geen programma, geen ruimte, geen deur. Het gaat om de ervaring van het zijn op de heuvel en de beleving van het landschap. Het is poëzie en de aandacht hiervoor is in deze tijd wel bijzonder.

2. Wat is uw droomproject waartoe u graag zou willen worden uitgenodigd om als architect een bijzondere visie en ontwerp te willen neerleggen en waarom?

Ruim 4 jaar geleden ben ik bij de nieuwe vestiging van Inbo in Rotterdam gaan werken. We hebben toen een plan gemaakt voor een groen netwerk door de stad en dat aangeboden aan de gemeente. Het is een plan dat middels grote en kleine ingrepen woningen aan groene routes door de stad legt om de stad leefbaarder te maken voor zijn inwoners. Rotterdam blijkt de groenste van de 4 grote steden, als je naar oppervlakte kijkt, maar de ervaring is anders. Ik ben zelf Rotterdamer en zou ook heel graag wat meer bomen en blaadjes zien, in plaats van kale pleintjes met wipkippen. Ik zou het mooi vinden om woningen uit ons plan te realiseren en het in zijn geheel verder uit te diepen. Daarnaast heb ik dit jaar op persoonlijke titel mee gedaan aan een prijsvraag "de European". De uitslag ervan is nog niet bekend. Ik vind het een mooi plan geworden. Ik ben niet zo'n dromerig type maar het zou wel een droom zijn die uitkomt wanneer ik dat win.

3. Op welk type klant richt u zich binnen de vastgoed markt? Waar liggen nog nieuwe kansen in het algemeen voor architecten?

Inbo is een groot bureau met verschillende vestigingen in Nederland. We zijn een multidisciplinair bureau. We kunnen niet alleen mooie gebouwen ontwerpen maar deze ook doorrekenen op hun haalbaarheid. En dat geldt niet alleen voor gebouwen, we hebben het complete bouwproces goed in onze vingers. Van het inventariseren van de geschikte doelgroep in een bepaalde wijk en het bereiken van deze groep tot het globaal dimensioneren van de luchtkanalen in laboratoria ruimten.

We hebben we veel soorten opdrachtgevers. Zo werken we aan grote en kleine zorgprojecten, herstructurering van gebouwcomplexen en stadsdelen, hotels, vliegvelden, woningbouw, scholen, gemeentehuizen en meer. Wij onderscheiden ons in deze plannen door de aandacht voor kwaliteit in combinatie met haalbaarheid.

Op het moment wordt er in de bouw (gedwongen) pas op de plaats gemaakt en dat is goed na de enorme productie van de afgelopen jaren. Er wordt gekeken naar de bestaande voorraad en wat daar mee te doen is. We zitten met een enorm overschot aan kantoren. Bij Inbo doen we samen met DTZ en Deerns het project 'duurzame kans bestaande kantoorgebouwen' waarmee we voor dit probleem een oplossing zoeken. Het blijkt dat hier veel mogelijkheden liggen. Verder liggen de kansen voor grote nieuwe plannen vooral buiten Europa, bijvoorbeeld in India en China. Het is echter nog niet makkelijk om voor deze projecten behoorlijk betaald te krijgen als architect. Het blijkt dat de lokale architecten beter betaald worden dan de Europese dus, daar valt nog wat te winnen.

4. Hoe zou in het kader van de huidige economische crisis naar uw mening de optimale samenwerking eruit kunnen zien tussen publieke en private partijen en de architect?

Openheid, communicatie en het delen van kennis is hier de sleutel denk ik. Het bouwproces 2.0. Het grootste probleem in het bouwproces zijn de bouwfouten die gemaakt worden. Dat heeft natuurlijk voor een groot deel met communicatie te maken. Er komen steeds meer projecten waarin alle partijen openheid geven in hun kosten en hun proces. Het Lean management dat we in een aantal projecten toepassen is hiervan een goed voorbeeld.

5. Wat is de rol van een architect om te komen tot een duurzaam project? Zijn architectonische hoogstandjes te vertalen naar een betaalbaar duurzaam project?

Natuurlijk zijn architectonische hoogstandjes te vertalen naar een betaalbaar duurzaam project. Sterker nog; hoe beter de architectuur hoe duurzamer het project want het blijft waarschijnlijk langer staan. Duurzame maatregelen worden bovendien goedkoper omdat ze op steeds grotere schaal toegepast worden, het zal gemeengoed worden. Wat mij betreft is duurzaamheid een thema dat wordt toegevoegd aan de complexiteit die het hele bouwproces zo spannend maakt. We gaan bijvoorbeeld op een andere manier naar materiaalgebruik

kijken. Welke materialen verouderen mooi, kunnen de bronnen waaruit ze gewonnen worden weer aangevuld worden en hoe zit het met onderhoud.

Duurzaamheid is een lastig containerbegrip dat op allerlei manieren misbruikt wordt omdat het goed verkoopt. Er zijn ontwikkelaars die onder dit motto nog steeds kantoren bouwen voor een verzadigde markt. En een mooi gebouw is duurzamer dan een lelijk gebouw maar wat is mooi? Een plaggenhut is erg duurzaam maar daar wil natuurlijk niemand in wonen. Inbo is Founding Partner van de DGBC en heeft actief de BREEAM.nl beoordelingsrichtlijn mee ontwikkeld. Het mooie van dit label is dat er nu een gemeenschappelijke taal is om duurzaamheid te meten. Er blijkt ook uit hoe complex het is om duurzaamheid te meten, het is bijvoorbeeld vaak helemaal niet zichtbaar. Het toepassen van veegschakelaars kan duurzamer zijn dan het plaatsen van een windmolentje op het dak. Verder ben ik een groot voorstander van het gebruik van gezond verstand. Lowtech oplossingen vind ik charmant, ze zijn vaak goedkoper en werken beter dan hightech stoerdoenerij.

DIEDERIK DAM
DAM & PARTNERS
ARCHITECTEN

1. Wat is in uw ogen het meest bijzondere project waaraan u uw medewerking heeft verleend?

Ons eigen woonhuis. Niets zo fijn en bijzonder als het ontwerpen van een huis voor je dierbaarste.

2. Wat is uw droomproject waartoe u graag zou willen worden uitgenodigd om als architect een bijzondere visie en ontwerp te willen neerleggen en waarom?

Een nieuw werkpaleis voor onze toekomstige Koning Willem. Nu heb ik daar al eens een ontwerp voor gemaakt bij mijn afstuderen aan de TU Delft, maar hoe spannend zou het zijn dat nu weer te doen en om een nieuwe traditie vorm te geven. Een spectaculair complex met museum en theater erbij op een centrale plek in de maatschappij.

3. Op welk type klant richt u zich binnen de vastgoed markt? Waar liggen nog nieuwe kansen in het algemeen voor architecten?

Geen enkel type klant in het bijzonder. Klanten waar je een goede werkkrelatie mee kan opbouwen om tot verrassende oplossingen te komen. Nieuwe kansen liggen altijd om de hoek!

4. Hoe zou in het kader van de huidige economische crisis naar uw mening de optimale samenwerking eruit kunnen zien tussen publieke en private partijen en de architect?

Die samenwerking draait niet op vertrouwen, maar op transparantie en deskundigheid. Verschillende belangen, en een gelijk doel.

5. Wat is de rol van een architect om te komen tot een duurzaam project? Zijn architectonische hoogstandjes te vertalen naar een betaalbaar duurzaam project?

De architect moet op een vanzelfsprekende, ontspannen manier duurzaamheid integreren. Architectonische hoogstandjes zijn niet altijd te vertalen naar een betaalbaar duurzaam project.

CITYTRIP

Newcastle

Michelle Corbeau Ontwikkelingsmanager AM

Half oktober hadden mijn man en ik een week vrij gepland. Als je allebei een drukke baan hebt moet je dat af en toe doen. Soms plannen we iets, meestal niet. Deze keer ook niet, we zouden wel zien. Tot de eerste zondagmiddag er een e-mail binnenkwam met een leuke aanbieding: "Driedaagse minicruise naar Newcastle voor € 28,-. Tweede persoon gratis!" Zo'n cruise houdt in dat je op maandagavond van wal steekt, om 's ochtends aan te meren en diezelfde avond weer terug naar huis te varen, om na het ontbijt op dag drie – tel maar na – weer thuis te zijn.

Wij zijn fervente Schotlandgangers en gemiddeld gaan we elke twee jaar wel 'even' langs. Dus Newcastle is ons niet vreemd, aangezien hier de boot aankomt en vertrekt. Maar gek genoeg waren we nog nooit écht in Newcastle geweest. Dat ging nu veranderen! Die maandagavond vertrokken we vanaf IJmuiden, om op dinsdagochtend in Newcastle aan te komen. We stapten in de bus, begonnen aan een voor ons bekende route, alleen in plaats van de snelweg op te draaien richting de Highlands, Edinburgh of onze vrienden in Dumfries, reden we nu de stad in.

Newcastle is een stad met een lange geschiedenis. In de 2^e eeuw vertoefde Keizer Hadrianus er. Hij zorgde ervoor dat de grens tussen Schotland en Engeland duidelijk zichtbaar werd. De 117 km lange Hadrians Wall loopt van Newcastle naar Carlisle en maakte dat die barbaarse Schotten het op dat moment in Romeinse handen zijnde Engeland niet in konden. De muur is nog steeds zichtbaar langs bijna de hele route, als een soort Chinese muur die zich door het indrukwekkende landschap van Schotland slingert.

Binnen de stad zie je als het ware de verschillende jaarringen van de groei van een nederzetting van 2000 inwoners naar een stad van inmiddels ruim 500.000 mensen. En zo kan het gebeuren dat je in Walls End de resten van Hadrians Wall kan zien, terwijl midden in

het centrum opeens een Middeleeuwse toren opdoemt, ooit onderdeel van de verdedigingslinie. Of je wandelt door Chinatown, compleet met rijk gedecoreerde entreepoort en plots zie je een stuk stadsmuur uit de tijd dat er alleen nog met paard en wagen door de stad gereden werd, laat staan dat er Chinezen woonden.

In het lager gelegen gedeelte van de stad is een groot deel van het Middeleeuwse stratenplan nog intact, met smalle steegjes en trappen naar het hoger gelegen centrum. Zie je in het centrum de diversiteit aan architectuurstijlen als letterlijk de verschillende bouwstenen van de stad, aan de rivierzijde zijn het de pakhuizen en de fabrieken uit de industriële revolutie die je doen beseffen hoe lang hier al geleefd en gewerkt wordt. De geschiedenis is overal aanwezig. Net als veel andere grote steden in Europa zoals Londen, Liverpool en Hamburg heeft de rivieroever van Newcastle een mooie transformatie doorgemaakt. Grote pakhuizen zijn omgebouwd tot woningen met restaurants en bars op de begane grond en terrassen aan het water. De ooit kale kades zijn nu mooie brede wandelgebieden geworden waar geflaneerd, gegeten en aan gewoond kan worden. De oude panden zijn prachtig gerestaureerd en aangevuld met futuristische bruggen en moderne kunstwerken.

Aan de overkant van de rivier The Tyne, komt deze botsing van culturen letterlijk tot een hoogtepunt. Binnen 100 meter van elkaar staan twee indrukwekkende gebouwen. Het gloednieuwe The Sage of Gateshead, een glazen slakkenhuis van Sir Norman Foster, dat dienst doet als muziektheater, met daarin 3 zalen met plaats voor in totaal ruim 2200 plaatsen. En daarnaast staat het BALTIC Centre for Contemporary Art, een museum dat in een oude meelfabriek uit de jaren 50 is gesitueerd. Twee totaal verschillende gebouwen, elk met hun eigen dynamiek, hun eigen verhaal en hun eigen schoonheid. Zowel van binnen als van buiten. Maar ook twee gebouwen die bepalend zijn voor de uitstraling van Newcastle en met name het rivierfront.

En al wandelend over beide kades en dus genietend van de twee gezichten van Newcastle kan ik mijn passie voor het vak van projectontwikkeling toch niet helemaal uitschakelen, zelfs niet op deze minivakantie. Ik zie meteen Rotterdam voor me, met een eveneens geslaagde transformatie van het Entrepotgebied, met het langzame maar gestage tot bloei komen van Katendrecht en de onontgonnen gebieden van de Stadshavens, de Maassilo's en al die andere mooie plekken langs de rivier.

In Engeland is het een trend om de oude panden waar mogelijk te handhaven en een nieuwe functie te geven. Een functie die vaak is gerelateerd aan cultuur, zoals het Tate Modern en het genoemde BALTIC Centre. Twee prachtige voorbeelden van hoe een vaak megalomaan en schijnbaar onbruikbaar pand wordt omgevormd tot iets waar kunst een plaats krijgt en mensen graag komen, niet alleen voor de kunstcollectie maar juist ook om te genieten van het gebouw er omheen.

In Nederland staan ook van dit soort panden. Helaas wordt er te vaak alleen naar private partijen gekeken om dit soort opgaven op te pakken. In Engeland is dit vaak een samenspel van veel partijen, publiek en privaat maar ook (cultuur)stichtingen en bijvoorbeeld loterijen die goede doelen steunen. Een samenwerking die de kans tot slagen zeer zeker vergroot.

En dan nog één keer terug naar Rotterdam. Met de mooie plekken aan de rivier, met bijzondere, grote en ongebruikte panden. Het lijkt bijna een invuloefening met als voorbeeld de musea in Engeland. En dan lees ik dat de Caldic Collectie (ook wel Van Caldenborgh collectie genoemd) in een nieuw museum tentoongesteld zal worden. Een kunstcollectie bestaand uit schilderijen, installaties, beelden en foto's die een grote diversiteit en originaliteit kent en daarmee één van de belangrijkste particuliere kunstverzamelingen in Nederland is. Een bijzondere collectie die uitermate geschikt is om in een groot en industrieel pand tentoon te stellen. Maar in plaats van voor één van de mooie panden in Rotterdam te kiezen wordt uitgeweken naar Wassenaar vanwege de mogelijkheden voor een groene setting. En dan denk ik: wat jammer voor Rotterdam!

Door
Ariane Struyvenberg
 Match & Mentor
www.match-en-mentor.nl

LANG LEVE BLIJDE KLANTEN!

Na afloop van de uitreiking van de Vastgoed Award zat ik naast bestuurslid Edith van der Wal. Het gesprek kwam terecht op het onderwerp “mentoring”. “Want ons netwerk is zich aan het oriënteren of het nuttig is om dit de leden aan te bieden”, vertelt Edith. En meteen volgt de vraag of ik een column wil schrijven over dit onderwerp. Want mijn bedrijf Match & Mentor houdt zich onder meer hiermee bezig en bouwde expertise op over mentoring.

Met Edith raakte ik die avond meteen de kern die ik ook met jullie wil delen. Ik hoor het meest terug van de klanten, de mentees: “Het is zo fijn dat de mentor onafhankelijk is. Als ik advies aan mijn partner vraag, weet ik **van** tevoren wat ik te horen krijg. En vrienden en familie geven graag goedbedoelde raad, maar staan te dichtbij en er ontstaan vaak snel irritaties. Het is toch echt anders als je op afspraak één op één met een onafhankelijke sparringpartner een mentorgesprek voert”. Zo kwamen we ook op de vertrouwelijkheid. Natuurlijk moet hetgeen je met elkaar bespreekt binnenskamers blijven. Ik krijg als “matchmaker” ook niet te zien wat de twee samen bespreken. Ik krijg hooguit data van afspraken **door** en af en toe een agenda te zien. Een onafhankelijke mentor die buiten je eigen werkkring zit, is daarom ook **zo’n** voordeel. Want de kans dat jouw uitdagingen per ongeluk toch ergens ter sprake komen, is dan erg klein. Een ander aandachtspunt is het mentorschap. Een goede ondernemer of manager is niet automatisch een goede mentor! Zo is het erg belangrijk dat een mentor zich dienend kan opstellen. Zijn of haar ego laat varen.

En niet op de stoel van de mentee gaat zitten. “Match je op vakkennis?” vroeg Edith mij ook. Dat doe ik dus niet. Hoewel het voor de hand ligt een prospect die makelaar is te koppelen aan een mentor die een gepensioneerde makelaar is. Ik match op (ondernemers) ervaringen en de persoon. De zakelijke vragen die wij krijgen, houden meer verband met de algemene uitdagingen van ondernemerschap of management dan dat het vakgerelateerde vragen zijn. Denk aan: “Hoe moet ik groeien nu ik 3 jaar besta?”, “Welke strategische koers sla ik in?”, “Help, ik moet personeel gaan ontslaan”. Veel heeft te maken met de relatief eenzame positie van de ondernemer of manager. Na het voorgerecht eindigen we het gesprek over mentoring door stil te staan bij het grootste voordeel van dit instrument. Het maakt zowel de mentee als de mentor helemaal blij. De mentee krijgt een kritisch klankbord en keer op keer een steuntje in de rug. De mentor kan ervaringen delen en ziet de mentee vrolijker vertrekken. Voor mij, de matchmaker, is het niet een winstgevend product. Maar ik blijf dit toch aanbieden, want ik vind het heerlijk om blije klanten te hebben!

EVEN VOORSTELLEN

RENSKE

MIEDEMA

Vanaf 1 januari 2012 zal Renske Miedema de plaats van Anita Oerlemans in het bestuur van DWIRE overnemen. Wie is Renske Miedema eigenlijk? Even voorstellen:

Mijn naam is Renske Miedema (38), ik ben Register Makelaar-Taxateur en eigenaresse van Miedema Makelaardij, lid NVM Business. Miedema Makelaardij regelt de aankoop, aanhuur, verkoop en verhuur van winkels en kantoren. Ook doet Miedema Makelaardij beleggingstransacties, huurprijsherzieningen, taxaties en marketing en advisering van commercieel vastgoed.

Van huis uit ben ik met het makelaarsvak opgegroeid. Toch ben ik na mijn vwo naar de Hotel Management School (Hogere Hotelschool) gegaan. Ik ben na mijn stage gaan werken in het Steigenberger Kurhaus Hotel als Conference & Banquet Manager en ben toen direct met de avondopleiding makelaardij begonnen. Toen ik na vier jaar het grootste feest toen der tijd georganiseerd had werd het tijd om de theorie van de makelaardij in de praktijk te gaan gebruiken.

Ik ben bij een middelgroot makelaarskantoor gaan werken en had al snel in de gaten dat dit vak voor mij was weggelegd. Met een directe collega ben ik een woning makelaarskantoor begonnen in de regio Haaglanden en daar hadden we met onze persoonlijke benadering een

vliegende start. Na wederom vier jaar heb ik de overstap gemaakt naar het commerciële vastgoed omdat ik iets miste in de woningmakelaardij. Er was geen uitdaging meer om iets nieuws te leren, het was te beperkt. Het commerciële vastgoed is veel complexer en kent veel meer kanten. Bovendien heb je alleen maar met ondernemers te maken en wat is er dan mooier om je als ondernemer in een zakelijke wereld tussen de ondernemers te begeven. Inmiddels zijn er al weer 4 jaar voorbij en begon het wederom te kriebelen om weer iets nieuws te beginnen. Samen met Michel Welleman van Welleman Winkelvastgoed ben ik nu ook intensief bezig met huurprijsherzieningen van winkelruimten (op basis van artikel 7:303 BW).

Ik ben bijna vanaf het eerste uur lid van DWIRE, een ontzettende leuke en actieve groep van professionals in het (commerciële) vastgoed. "Het doel van DWIRE is niet om vrouwen naar de top te brengen, maar om een platform te bieden om kennis over te dragen, ervaringen te delen en natuurlijk om te netwerken." Aan dit gestelde doel voldoet DWIRE inmiddels al 5 jaar. Een aanrader voor iedere vrouw die beroepsmatig betrokken is bij (commercieel) vastgoed!

Lifestyle

TASSENCLINIC OMAR MUNIE

Heeft u altijd al een tas willen ontwerpen?

Dan bent u bij de clinics van de bekende Haagse tassenontwerper Omar Munie aan het goede adres. Omar Munie is een rijzende ster aan het firmament van Nederlandse tassenontwerpers. Zijn tassen zijn o.a. te koop bij Maison de Bonneterie, Macy's in New York, en sinds november ook in de nieuwe Omar Munie Flagship Store in Rotterdam.

De beleving

Omar Munie organiseert clinics om tassen te ontwerpen in zijn atelier in Den Haag, een leerzame beleving die u niet snel zult vergeten. Samen met hem kiest u uit vaste modellen die u met kleuren, voering, patronen, ritsen en sluitingen geheel naar eigen wens kunt customizen. Zo ontwerpt u een unieke tas die nergens anders ter wereld te vinden is! Na afloop van de clinic maakt het atelier de tas af en wordt deze binnen vier weken naar u opgestuurd.

Het programma

De avond ziet er als volgt uit:

- Ontvangst in het atelier met een drankje
- Welkomstwoord door Omar Munie
- Clinic: de deelnemers kiezen uit vaste modellen en personaliseren hun tas samen met Omar Munie
- Een exotisch diner, live muziek en een feestelijke toast op het eindresultaat

Meer informatie: www.omarmunie.nl

JAGUAR XKR-S UITGEROEPEN TOT 'SPORTS CAR OF THE YEAR' VAN 2011

Het vooraanstaande Duitse magazine Auto Bild Sportscars heeft de Jaguar XKR-S Coupé uitgeroepen tot Sports Car of the Year van 2011. De XKR-S – de snelste en krachtigste in serie geproduceerde Jaguar ooit – kwam in een lezersonderzoek onder ruim 70.000 lezers als beste uit de bus in de categorie Productie Sportcoupé's. Meer dan 14,3 procent van de deelnemende lezers verkozen de Jaguar XKR-S boven de Mercedes C63 AMG en Audi RS5.

www.jaguar.nl

UNIEK BOEKJE ONDERSTEUNT GOEDE DOELEN

HAAGSE STERRENKOKS GEVEN RECEPTEN
PRIJS IN 'BINNENHOF EET BUITEN'

In het kleurrijke boek Binnenhof eet Buiten geven twintig Haagse restaurants een toprecept uit hun eigen keuken prijs. Daaronder maar liefst vier restaurants die met een Michelinster bekroond zijn: Seinpost, Niven, Paul van Waarden en Savelberg. Het boek Binnenhof eet Buiten is een uitgave van Kiwanisclub Den Haag en de opbrengst ervan komt volledig ten goede aan drie goede doelen: kinderspice De Glind in Barneveld, kinderen van Parnassia en het wereldwijde Unicefproject Stop Tetanus.

In Binnenhof eet Buiten vertellen twintig politici over hun favoriete restaurant in Den Haag. Deze restaurants geven elk een geliefd recept uit hun eigen keuken prijs. Zo verklaart Seinpost het geheim van een verrukkelijke Oosterscheldekreft, levert Savelberg een recept voor een fantastisch dessert met aardbeien en leert topkok Niven Kunz hoe je een sterwaardige hertenrugfilet bereidt.

Prachtig (relatie)geschenk

Alle betrokkenen, waaronder Frits Wester die het voorwoord schreef, werkten geheel belangeloos aan de totstandkoming van het boek Binnenhof eet Buiten mee. De opbrengst komt dan ook volledig ten goede aan de goede doelen die Kiwanisclub Den Haag ondersteunt.

Binnenhof eet Buiten kost € 15 en is te koop bij verschillende boekwinkels in de Haagse regio en via uitgeverij De Nieuwe Haagsche www.denieuwehaagsche.nl

Parlementair verslaggever en RTL commentator Frits Wester samen met Shirley Schelkers van Kiwanisclub Den Haag.

BIBI VAN DER VELDEN EN
JUWELENHUIS STELTMAN BUNDELEN
KRACHTEN IN NIEUWE JUWELENLIJN

FORBIDDEN FRUIT

'STELTMAN BY BIBI VAN DER VELDEN'

Juwelenontwerper en beeldend kunstenaar Bibi van der Velden werkt samen met toonaangevend juwelenhuis Steltman. Deze unieke samenwerking tussen het heritage juwelenhuis en de edgy juwelenontwerper heeft letterlijk en figuurlijk zijn vruchten afgeworpen: de nieuwe fine jewelry collectie Forbidden Fruit Steltman by Bibi van der Velden. In deze collectie, bestaande uit ringen, hangers, kettingen en oorbellen, staat de slang centraal. Deze exclusieve collectie, die bestaat uit 18 karaat geel- en witgoud, diamanten, edelstenen en slangenleer is te verkrijgen bij Steltman Juwelier in Den Haag.

www.bibivandervelden.com

www.steltman.nl

PROVADA, RAI, AMSTERDAM**WOENSDAG, 8 JUNI 2011, 14.30-15.30 UUR****Internationaal ondernemen 2.0' door Antje Melissen, Directeur The Art of Doing Business**

De grote problemen van onze toekomst draaien om zaken als water- en voedselvoorziening, duurzame energie, klimaat, milieubeleid en migratie. Maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaam ondernemen zijn geen vrijblijvende keuzes meer, maar noodzaak. Internationaal ondernemen 2.0 staat voor 'het nieuwe ondernemen' vanuit deze visie. Vanuit de dagelijkse praktijk van het ontwikkelen, organiseren en deelnemen aan wereldwijde handels- en kennissmissies verkende Antje Melissen tijdens een boeiende presentatie de ins & outs van internationaal ondernemen 2.0.

DWIRE HIGH TEA PROVADA, RAI, AMSTERDAM**WOENSDAG 8 JUNI 2011, 15.30-17.00 UUR**

De jaarlijkse DWIRE High-tea trok ook dit jaar weer vele leden naar de speciale lounge op de beursvloer. Even bijkomen, theedrinken en netwerken en dan de beursvloer weer op!

DWIRE ONTMOET UTRECHTSE KANTORENTRANSFORMATOR KEES VERSCHOOR PROVADA, RAI, AMSTERDAM**DONDERDAG, 9 JUNI 2011, 10.00-11.00 UUR**

Om 10 uur was de beursvloer geopend, echter nog geen DWIRE-leden op de stand van de gemeente Utrecht! Door drukte bij de parkeergarage en de entree druppelden de DWIRE-leden langzaam de stand van de gemeente Utrecht binnen. Om 10.30 uur was het lekker druk en luisterden zo'n 40 vrouwen naar de presentatie van Pieter van Sluijs. Hij legde uit wat de resultaten waren van het onderzoek naar de mogelijkheden voor transformatie van langdurig leegstaande kantoorpanden naar woningen. Vele ideeën en mogelijkheden om duurzaam om te gaan met vastgoed in de gemeente Utrecht werden toegelicht. Onder het genot van een kopje koffie werd in kleinere groepen nog stevig nagepraat.

LUNCH GEMEENTE ALMERE**PROVADA, RAI, AMSTERDAM****DONDERDAG, 9 JUNI 2011, 12.30-14.00**

Op uitnodiging van burgemeester Annemarie Jorritsma werden DWIRE-leden getraceerd op een heerlijke lunch

in de stand van Gemeente Almere. Een rustmoment op deze drukke beursdag en tijd om even lekker bij te praten!

DUOLEZING ARCHITECTUUR & HERGEBRUIK**PROVADA, RAI, AMSTERDAM****DONDERDAG, 9 JUNI 2011, 14.00-15.30 UUR (ZAAL E 104)**

door Astrid Karbaat - Afdeling Stedebouw Gemeente Rotterdam en Marianne van der Sanden - Architectenbureau Braaksma & Roos.

Astrid en Marianne zijn gespecialiseerd in herontwikkeling. In een sprankelende presentatie toonden zij hun expertise op het gebied van nieuwbouw op historische locaties, herontwikkeling en restauratie van monumentale gebouwen. Het bureau heeft bekendheid verworven met complexe (nieuw)bouwopdrachten w.o. Gemeentemuseum, hoofdkantoor Shell International BV, Panorama Mesdag (Den Haag), Westergasfabriek (Amsterdam), Vitra (Ouderkerk aan de Amstel) en de tijdelijke huisvesting van TU Bouwkunde (Delft).

DIVERSITEITSMIDDAG BIJ HEIJMANS VASTGOED**DONDERDAG, 9 JUNI 2011, 16.00-17.30 UUR**

Shula Rijxman opent de middag met een kort woord over diversiteit. In 2004 werd Shula Chief Commercial Officer (CCO) bij IDTV en was zij verantwoordelijk voor het commerciële beleid van de producent van televisieprogramma's, films, evenementen en documentaires. In 2010 is Shula benoemd tot CEO. In deze functie is zij eindverantwoordelijk voor de gehele organisatie en het commerciële beleid.

Daarna volgde een korte workshop door Esther Mollema, oprichter en directeur van Direction. Esther legde uit waarom mannen in organisaties makkelijker doorstromen dan vrouwen. Dat komt vaak omdat ze het spel van succes beter begrijpen en ons "Stenen Tijdperk" brein een voorkeur heeft voor mannen als leiders. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat mannen ook echt betere leiders zijn. Organisaties die deze verschillen snappen, kunnen grote stappen maken naar meer diversiteit, beter leiderschap en een beter resultaat. Een levendige en interactieve workshop met veel nieuwe inzichten. Heijmans sloot af met een vrouwennetwerkborrel.

POLO AAN DE VECHT EVENT – BREUKELLEN

ZATERDAG 3 SEPTEMBER 2011

Het was zonnig, droog en wederom waren de leden van DWIRE door PROVADA uitgenodigd om aanwezig te zijn bij het Polo aan de Vecht evenement. Om 15.30 uur begon het programma met een high tea, waarna aansluitend iedereen naar het poloveld liep om op stro-balen en zeer moderne doch wiebelige stoeltjes langs het veld plaats te nemen. Net als in voorgaande jaren waren de DWIRE vrouwen allemaal weer creatief geweest om met een opvallende, mooie of bijzondere hoed acte de présence te geven. Na 2 wedstrijden in de inmiddels fel schijnende zon startte op het terras voor het koetshuis de borrel met aansluitend de prijsuitreiking voor de mooiste hoed en de outfit waarbij de kleding en hoed een mooi plaatje vormden. Ilona Tjon Poen Gie en Annelou de Groot mochten een prijs in ontvangst nemen die door Flip Kerkhoven van PROVADA werd uitgereikt. Het Indonesisch buffet was weer overheerlijk en rond 20.00 uur keerden alle gasten huiswaarts. DWIRE bedankt PROVADA voor de uitnodiging!

SPEEDDATEN

CABALLEROFABRIEK, DEN HAAG

20 OKTOBER 2011

Ook het tweede speeddate-evenement van DWIRE was een succes. In de Caballerofabriek in Den Haag troffen ca. 60 DWIRE leden elkaar voor een speeddatesessie van 1,5 uur. Gevolgd door een interessante lezing van Karmijn Kapitaal.

DWIRE ONTMOET IGC IN OKURA AMSTERDAM

7 NOVEMBER

Op maandag 7 november 2011 hebben een aantal leden van DWIRE tezamen met de Ladiestable van de Industriële Groote Club een workshop Japans koken gevolgd in de kookstudio van het Okura hotel in Amsterdam. De ontvangst vond plaats in de champagne bar in de catacomben van het Okura alwaar de gastvrouw en managing director van het Okura, Emmy Stoel, in vogelvlucht een presentatie gaf van de do's en don'ts van het zakendoen met Japanners. Daarna werd de groep verdeeld over 3 kookeilanden in de kookstudio alwaar de chef kok en zijn equippe ons de kneepjes van het vak probeerden bij te brengen voor het fabriceren van een voorgerecht, hoofdgerecht (tapanyaki) en een dessert. Na de voorbereidingen serveerde elke kookgroep het gerecht aan de gasten waarbij aan de strak gedekte tafels volop gelegenheid was om gezellig met elkaar te kletsen en te netwerken. Een zeer geslaagde avond die rond de klok van 22.30 uur ten einde kwam.

PROVADA CAPTAIN'S OF INDUSTRY DINNER**12 NOVEMBER**

Voor de tweede keer vond in Huis ter Duin te Noordwijk het dinner plaats. Wederom een gezellige avond met entertainment en een bijzondere gastspreker. DWIRE was aanwezig met een tafel welke deels gesponsord werd door PROVADA. Een swingende muzikale omlijsting en een diversiteit aan gasten stonden garant voor een bijzonder netwerk dinner van de Nederlandse vastgoedwereld.

realisatie van het grootste duurzame energie project in Nederland, namelijk een nieuw windmolenpark bij Schiermonnikoog. Daarna werd Caroline Kievit, COO bij Corio Nederland uitgeroepen tot Vastgoedvrouw van het jaar 2011. Zij ontving de prijs in de vorm van een architectuurfoto van gebouw Casa Confetti in Utrecht uit handen van juryvoorzitter Jenny Vermeeren, regiodirecteur Woonstad Rotterdam en vastgoedvrouw 2010. Met zo'n 90 DWIRE-leden werd de avond afgesloten met een diner in restaurant Humphrey's op de Wilhelminapier.

DWIRE ONTMOET VASTGOEDTAFEL IGC**22 NOVEMBER**

Inmiddels een samenwerking tussen DWIRE en de Vastgoedtafel van de IGC die inhoudelijk zeer interessant is. Op 22 november jl. deelde gastspreker Wabe van Enk zijn visie op de huidige omstandigheden in de (Amsterdamse) vastgoedmarkt met een enthousiaste groep toehoorders en in samenspraak met Peter van Gool van SPFBbeheer ontstond een levendige co presentatie en discussie over o.a. oplossingen na 2011. Na de co presentatie door de beide gastsprekers, werd er in het club restaurant gegeten en nog nagepraat over de uitdagingen die voor ons liggen in 2012.

NAJAARSEVENT EN VERKIEZING VASTGOEDVROUW VAN HET JAAR 2011**LANTARENVENSTER, WILHELMINAPIER ROTTERDAM****24 NOVEMBER**

Aan de voet van de hoogste woontoren van Nederland, New Orleans, startte Didi te Gussinklo Ohmann, projectmanager bij Van Oord Dredging en Marine Contractors, het najaarsevent met een boeiende presentatie over de

UITNODING

DWIRE NIEUWJAARSBORREL 19 Januari 2012

Het bestuur van DWIRE nodigt je van harte uit om op donderdag 19 januari 2012 in de Duinzaal van restaurant Loetje te Overveen de Nieuwjaarsborrel bij te wonen.

Onder het genot van een hapje en een drankje zal er volop gelegenheid zijn elkaar de beste wensen over te brengen en zullen wij tevens een aantal activiteiten voor het jaar 2012 bekendmaken.

De borrel begint om 16.30 uur en duurt tot 18.00 uur.

Aanmelding voor deze Nieuwjaarsborrel verloopt via: info@dwire.nl.

Na aanmelding ontvang je een bevestiging en circa 1 week voor de bijeenkomst de aanvullende informatie en routebeschrijving.

DUTCH WOMEN IN REAL ESTATE

GRAAG TOT ZIENS OP 19 JANUARI 2012!

**DUTCH
WOMEN
IN REAL ESTATE**